

MEDEDELING

Opmerkelijke populatieschommelingen en dispersie van de Veldkrekel in het Meinweggebied

De Veldkrekel (*Gryllus campestris*) blijft een grillige soort. In een eerder verschenen artikel (LENDERS & JANSEN, 2013) werd al aangegeven dat de soort op zeer lokale schaal waarschijnlijk grote populatieschommelingen vertoont. In dezelfde publicatie wordt het idee geopperd om, in navolging van de inventarisatie uit 2012, de verspreiding van de Veldkrekel in het Meinweggebied in 2013 opnieuw in beeld te brengen. Met de resultaten van twee vergelijkbare inventarisaties in twee opeenvolgende jaren kan mogelijk duidelijkheid gebracht worden in de sterk verschillende verspreidingspatronen.

De Veldkrekel [figuur 1] is niet in staat om te vliegen en derhalve in zijn expansie volledig afhankelijk van kale biotopen die lopend worden gekoloniseerd. Volgens RITZ & KÖHLER (2007) kunnen de dieren op deze wijze in hun leven afstanden van 300 m afleggen. Met deze wetenschap is de kolonisatie van het Meinweggebied vanuit het Duitse Bosbeekdal goed te verklaren. De herkolonisatie van de Meinweg is door JANSEN (2003) in tijd en plaats in beeld gebracht.

In de periode 2002-2012 is geen gebiedsdekkend inventarisatieonderzoek naar de soort uitgevoerd. Voor de geconstateerde verspreidingsonbalans tussen 2002 en 2012 was dan ook niet direct een verklaring voorhanden (LENDERS & JANSEN, 2013). Het zwaartepunt van de verspreiding van de Veldkrekel lag in 2002 vooral op de Herkenboscher

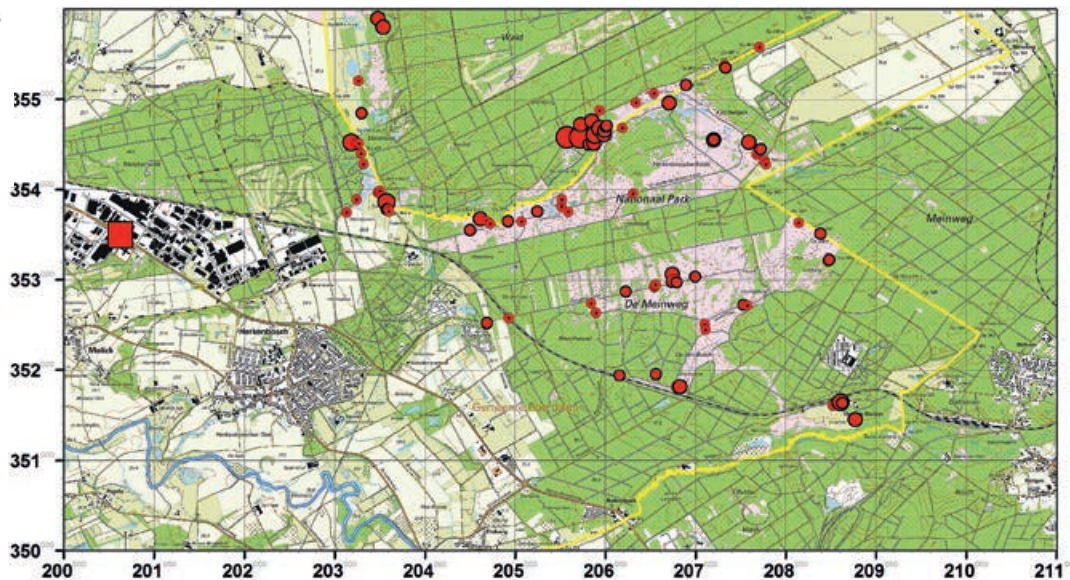
FIGUUR 1

Een vrouwtje van de Veldkrekel (*Gryllus campestris*) (foto: Jack Theelen).

heide, de Slenk en enkele akkers langs de Lange Luier; in 2012 werden concentraties van dieren gevonden in de Luzenkamp, het voormalige Herkenboscherven, de Vogelkooi en het Gagelveld en omgeving. In feite kon er nauwelijks overlap tussen beide verspreidingsoverzichten worden geconstateerd. Feit blijft dat de soort zich inmiddels wel over het hele Meinweggebied heeft uitgebreid.

In 2013 is het gebied opnieuw op het voor-

komen van de Veldkrekel onderzocht. Figuur 2 geeft inzicht in de resultaten. In totaal werden 101 waarnemingen verricht. Het verspreidingsbeeld in het Nationaal Park zelf blijft nagenoeg hetzelfde. Opmerkelijk is evenwel dat de populaties van de Veldkrekel op enkele plekken lijken te exploderen. In het Duitse Bosbeekdal, op de plek waar in het begin van de jaren negentig weer de eerste dieren werden aangetroffen, konden ongeveer 80 mannetjes worden aange-

FIGUUR 2

Overzicht van de waarnemingen van de Veldkrekel (*Gryllus campestris*) in en rond het Meinweggebied uit 2013. Met een rood vierkant is geheel links op de kaart de waarneming bij de Roermondse gevangenis aangegeven (kaartje: NatuurBank Limburg).

toond. In 2002 werd op deze plek geen enkel dier gehoord, in 2012 slechts enkele (mondelinge mededeling Wouter Jansen). Overigens zijn er uit het Bosbeekdal wel weer redelijk veel waarnemingen bekend uit 2011. Op twee andere plekken, de directe omgeving van het Melickerven en de Crayhofweide bij Vlodrop-Station, werd ook een flinke toename geconstateerd, terwijl de aantallen op andere locaties behoorlijk afnamen. Dit bevestigt inderdaad het vermoeden dat het reguliere populatieschommelingen betreft die veroorzaakt worden door lokale microklimatologische verschillen (LENDERS & JANSEN, 2013). Blijkbaar zijn de voortplantingsmogelijkheden en -resultaten sterk afhankelijk van de voorhanden zijnde microhabitats die jaarlijks van plek tot plek sterk in kwaliteit kunnen verschillen. Het onderzoek in 2013 leverde evenwel nog een tweede verrassing op. Op 7 juni 2013 werden door de tweede auteur twee man-

netjes gehoord op een vrijwel onbegroeid terrein bij de Roermondse gevangenis aan de zuidzijde van de Keulsebaan. De Keulsebaan wordt in de publicatie van LENDERS & JANSEN (2013) nog gezien als een mogelijke barrière voor Boskrekels (*Nemobius sylvestris*). Over het effect van deze weg op de dispersie van Veldkrekels werd geen gewag gemaakt omdat deze soort niet ten zuiden van de Keulsebaan was aangetroffen. De dichtstbijzijnde locatie van de Veldkrekkel werd vastgesteld in Het Haldert, ongeveer twee kilometer oostelijk van de gevangenis. Het is onwaarschijnlijk dat de dieren, gezien hun actieradius (RITZ & KÖHLER, 2007), deze afstand binnen een jaar hebben overbrugd. Het ligt dan ook voor de hand dat bij de gevangenis of elders op het industrieterrein Roerstreek al enige tijd kleine populaties aanwezig zijn. Vanuit het gevangensterrein is het slechts een kleine stap naar de Driestruik, het natuurgebied

dat door de Werkgroep Driestruik van het Natuurhistorisch Genootschap in samenwerking met Staatsbosbeheer en de gemeente Roermond wordt beheerd. De dieren zullen daar, in een nu al zeer geschikt biotoop, met open armen worden ontvangen.

Dank gaat uit naar Karine Letourneur die het verspreidingskaartje voor haar rekening heeft genomen en naar Peter Keijsers voor het doorgeven van aanvullende verspreidingsgegevens.

A.J.W. (Ton) Lenders
F.J.M.P. (Frank) Heinen

Dit project maakt deel uit van de Natuurkwaliteitsimpuls Nationaal Park De Meinweg en is mede gesubsidieerd door de Provincie Limburg.

Nationaal Park
De Meinweg

provincie limburg

NATUURHISTORISCH
GENOOTSCHAP IN LIMBURG

Literatuur

- JANSEN, W., 2007. De Veldkrekkel in Nationaal Park de Meinweg. *Natuurhistorisch Maandblad* 76 (6):158-161.
- LENDERS, A.J.W. & W. JANSEN, 2013. Krekels van de Meinweg. Populatieontwikkelingen van deze specifiek habitatindexerende soorten. *Natuurhistorisch Maandblad* 102 (10):273-277.
- RITZ, M. & G. KÖHLER, 2007. Male behaviour over the season in a wild population of the field cricket *Gryllus campestris* L. *Ecological Entomology* 32 (4):384-392.

BOEKBESPREKING

NACHTVLINDERS BELICHT Dynamisch, belangrijk, bedreigd

ELLIS, W., D. GROENENDIJK, M. GROENENDIJK, T. HUIGENS, M. JANSEN, J. VAN DER MEULEN, E. VAN NIEUKERKEN & R. DE VOS, 2013. De Vlinderstichting, Wageningen & Werkgroep Vlinderfaunistiek, Leiden. 164 pagina's. ISBN 978 90 72 57800 6. Prijs € 12,50. Te bestellen door het verschuldigde bedrag over te maken op rekeningnummer IBAN NL701NGB000 513 44 25 op naam van De Vlinderstichting in Wageningen, onder vermelding van het bestelnummer 0074 en uw adres. Voor meer informatie zie: www.vlinderstichting.nl (onder winkel).

Het gaat niet goed met de nachtvlinders in Nederland. De grote meerderheid van de soorten vertoont

een sterk dalende trend. Het boek heeft daarom als doel een lans te breken voor deze bijzondere soortgroep en om de huidige kennis over nachtvlinders onder de aandacht te brengen. En dat is gelukt. Op een zeer leeswaardige manier wordt ingegaan op de levenswijze van

nachtvlinders, het nachtvlinderonderzoek en de kennis die hiermee is opgedaan. Het boek spitst zich toe op de macronachtvlinders. Het is niet bedoeld om soorten op naam te brengen en gaat niet in op de ecologie van individuele soorten. Wel komt de enorme veelzijdigheid van deze groep aan de orde en wordt het belang van deze vlinders in het ecosysteem uitvoerig beschreven. Daarnaast gaat het in op voorkomen en verspreiding van de macro's in Nederland. Ook wordt ingegaan op de veranderingen in de tijd. Mogelijke oorzaken van trends worden aangedragen en kansen en risico's voor de toekomst staan beschreven. Voor het eerst is daarmee de toestand van de Nederlandse macronachtvlinders in beeld gebracht. Kern van het boek vormt de presentatie van een voorlopige Rode lijst. Voorlopig, omdat het een

voorstudie betreft om ooit te komen tot een officiële, vastgestelde lijst. Hier is een opdracht van het ministerie voor nodig. Een hoofdstuk over de achterliggende berekeningen is verhelderend, maar vergt wel wat inspanning van de lezer. Helaas is het hoofdstuk over nachtvlinders in de Nederlandse habitattypen niet wat verder uitgewerkt. Nu beperkt het zich vooral tot een beschrijving van de habitattypen, gevolgd door een opsomming van enkele soorten die er voorkomen. Je vraagt je bijvoorbeeld af waarom de Lindenknotsvlinder genoemd wordt bij binnenlandse stuifduinen en de Streepjesdwergspanner zo typisch is voor jeneverbesstruwelen. Desondanks is het boek meer dan de moeite waard en voor de prijs hoeft u de aanschaf ook niet te laten.

GUIDO VERSCHOOR